

โรงงานผลิตน้ำดื่มสะอาดแม่ท่าช้าง

องค์การบริหารส่วนตำบลหางดง จังหวัดเชียงใหม่

ในปี 2545 ตำบลหางดงได้รับการจัดสรรงบประมาณระดับเศรษฐกิจตำบลละ 1 ล้านบาท จากโครงการพัฒนาเศรษฐกิจระดับชุมชนของรัฐบาล ทางประชาคมตำบลจึงได้จัดเวทีประชาคมขึ้น เพื่อพิจารณาความเป็นไปได้ในการจัดทำโครงการกระตุ้นเศรษฐกิจ ให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของประชาชนในพื้นที่

เมื่อประชาคมตำบลหางดงได้พิจารณาสภาพปัญหาภายในพื้นที่พบว่า ในตำบลหางดงไม่มีประปาหมู่บ้านและประชาชนเก็บน้ำขนาดใหญ่สำหรับชุมชน แม้ว่ากรมโยธาและกรมอนามัยเคยขุดเจาะบ่อบาดาลไว้ให้กับชุมชน แต่น้ำที่ได้จากบ่อดังกล่าวนั้นมีสนิมหรือฝุ่นละอองปะปนอยู่เป็นจำนวนมาก ไม่สามารถนำไปใช้ในการบริโภคได้ นอกจากนี้ ในเขตพื้นที่ยังไม่มีโรงงานผลิตน้ำดื่ม ประชาชนส่วนใหญ่ในตำบลจึงประสบปัญหาเรื่องการขาดแคลนน้ำสะอาดในการบริโภค เป็นเหตุให้ประชาชนส่วนใหญ่ต้องไปซื้อน้ำดื่มสำหรับบริโภคจากผู้ผลิตนอกเขตตำบลซึ่งมีราคาแพง

ข้อมูลพื้นฐานปีปัจจุบัน
: ปี พ.ศ. 2546

อำเภอ: หางดง

จังหวัด: เชียงใหม่

ประชากร: 2,408 คน

พื้นที่: 2.63 ตร.กม.

ประเภทท้องถิ่น :
องค์การบริหารส่วนตำบล

การเลือกตั้ง : ทางอ้อม

วิถีใหม่

ในปี 2545 องค์การบริหารส่วนตำบลหางดงร่วมกับประชาคมตำบลจึงได้จัดทำโครงการ "โรงงานผลิตน้ำดื่มสะอาดแม่ท่าช้าง" ขึ้น เพื่อทำการผลิตและจำหน่ายน้ำดื่มที่สะอาดและราคาถูก ให้กับประชาชนในตำบลและตำบลใกล้เคียง เพื่อลดปัญหาการว่างงาน เกิดการจ้างงาน และสร้างรายได้ให้กับประชาชน

ผลงานที่ได้ดำเนินการ

1. จัดเวทีประชาคมตำบลเพื่อหารือร่วมกันในการจัดทำโครงการ เพื่อขอสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินการจากรัฐบาล
2. จัดเวทีประชาคมหมู่บ้านเพื่อรับสมัครสมาชิกและคัดเลือกคณะกรรมการกลุ่มรวมใจหางดง
3. ดำเนินการระดมทุนโดยการจัดจำหน่ายเพื่อเป็นเงินทุนสำรองของกลุ่ม ทุนละ 10 บาท สมาชิก 1 คน ถือหุ้นไม่น้อยกว่า 5 หุ้น แต่ไม่เกิน 50 หุ้น (รวมเงินระดมทุนทั้งตำบล 25,000 บาท)
4. แต่งตั้งคณะกรรมการกลุ่มรวมใจหางดงจากประชาคมหมู่บ้านในเขต อบต.หางดง หมู่บ้านละ 3 คน จาก 6 หมู่บ้าน รวม 18 คน ให้มีวาระคราวละ 2 ปี นับตั้งแต่วันเข้าทำการ และดำรงตำแหน่งกรรมการได้ไม่เกิน 2 สมัยติดต่อกัน ประกอบด้วย
 - คณะกรรมการบริหาร ประกอบด้วย ประธานกรรมการ รองประธานกรรมการ 2 คน เลขานุการ ผู้ช่วยเลขานุการ เภรัญญิก และผู้ช่วยเภรัญญิก มีหน้าที่ บริหารจัดการโรงงานให้เป็นไปตามระเบียบข้อบังคับของกลุ่ม กำหนดระเบียบข้อบังคับในการบริหารกิจการโรงงาน สรรหาผู้จัดการโรงงาน กำกับดูแลและตรวจสอบระบบบัญชีการเงิน และจัดทำระเบียบสมาชิก
 - คณะกรรมการอำนวยการประกอบด้วย คณะกรรมการฝ่ายการตลาด คณะกรรมการฝ่ายตรวจสอบ คณะกรรมการฝ่ายส่งเสริมประชาสัมพันธ์

5. ดำเนินการสร้างอาคารโรงงานผลิตน้ำดื่มแม่ท่าช้าง มีขนาดกว้าง 10 เมตร ยาว 15 เมตร สูง 3 เมตร โดยมีที่ตั้งอยู่ที่ หมู่ที่ 9 ตำบลหางดง อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ พร้อมทั้งดำเนินการติดตั้งระบบกรองน้ำ และจัดซื้อบรรจุภัณฑ์สำหรับจำหน่าย
6. ดำเนินการสรรหาผู้จัดการโรงงาน พนักงานบัญชี และเจ้าหน้าที่ผลิตน้ำดื่ม จากบุคลากรภายในตำบล และส่งลูกจ้างเข้ารับการอบรมที่โรงพยาบาลหางดง
7. ดำเนินการออก "ระเบียบข้อบังคับการบริหารงานโรงงานน้ำดื่มแม่ท่าช้าง" ซึ่งประกอบด้วย
 - หมวด 1 ข้อบัญญัติทั่วไป
 - หมวด 2 วัตถุประสงค์
 - หมวด 3 คณะกรรมการและสมาชิก
 - หมวด 4 การประชุม
 - หมวด 5 ทุน
 - หมวด 6 การเงิน
8. ดำเนินการผลิตน้ำดื่มเพื่อบริโภคและจำหน่าย 2 ขนาด คือ
 - ขวดพลาสติก-พีอี ปริมาตรสุทธิ 950 มิลลิลิตร
 - ถังพลาสติก-พีอี ปริมาตรสุทธิ 20 ลิตร
9. ดำเนินการขอรับการตรวจคุณภาพน้ำดื่มและเลขสถานที่ผลิตอาหารที่ไม่เข้าข่ายโรงงาน จากสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเชียงใหม่

การระดมทรัพยากร

ค่าใช้จ่าย/การลงทุน

งบประมาณสนับสนุนจากโครงการพัฒนาเศรษฐกิจระดับชุมชน จำนวน 1,000,000 บาท ซึ่งแยกเป็นค่าใช้จ่ายลงทุน โดยประมาณการราคา ดังนี้

1. ราคาก่อสร้างอาคารโรงงานผลิตน้ำดื่มแม่ท่าช้าง
 - ค่าวัสดุก่อสร้าง 244,814 บาท
 - ค่าแรงงาน 71,461 บาท
 - รวม 316,275 บาท
 - ประมาณการ 399,600 บาท
 2. ราคาเครื่องระบบเครื่องกรองน้ำพร้อมภาชนะบรรจุ
 - ค่าระบบกรองน้ำและบรรจุภัณฑ์ 573,775 บาท
 - ค่าอุปกรณ์ประปา ไฟฟ้า และค่าติดตั้ง 26,750 บาท
 - รวม 600,525 บาท
 - ประมาณการ 600,400 บาท
- คิดเป็นประมาณการราคารวม 1,000,000 บาท

ค่าใช้จ่ายดำเนินการเพื่อเป็นค่าตอบแทนในการทำงาน

1. ผู้จัดการโรงงาน เดือนละ 5,700 บาท
2. พนักงานบัญชี เดือนละ 4,100 บาท
3. เจ้าหน้าที่ผลิตน้ำดื่ม ตามอัตราค่าแรงขั้นต่ำ โดยจ่ายรายวัน

การระดมทุน

การถือหุ้นของสมาชิก หุ้นละ 10 บาท ไม่น้อยกว่าคนละ 5 หุ้น แต่ไม่เกิน 50 หุ้น (รวมเงินระดมทุนทั้งตำบล 25,000 บาท)

อุปกรณ์/เครื่องมือ

1. โรงงานผลิตน้ำดื่ม
2. ระบบกรองน้ำและบรรจุภัณฑ์

บุคลากร

1. คณะกรรมการดำเนินการ	18 คน
2. ผู้จัดการโรงงาน	1 คน
3. พนักงานบัญชี	1 คน
4. เจ้าหน้าที่ผลิตน้ำดื่ม	6 คน

ขั้นตอนในการดำเนินการ

วัน เดือน ปี	กิจกรรมที่ทำ	ผู้รับผิดชอบ
มกราคม 2545	ตำบลหางดงได้รับการจัดสรรงบประมาณจากรัฐบาล ตามโครงการพัฒนาเศรษฐกิจระดับชุมชน จำนวน 1,000,000 บาท	อบต.หางดง
มีนาคม 2545	- จัดประชุมประชาคมตำบล เพื่อพิจารณาความเป็นไปได้ในการจัดทำโครงการกระตุ้นเศรษฐกิจสภาพปัญหา และเสนอการจัดทำโครงการโรงงานผลิตน้ำดื่มขึ้น - จัดทำและเสนอโครงการเพื่อขออนุมัติงบประมาณจากรัฐบาล	- อบต.หางดง/ประชาคมตำบล - ปลัด อบต.
เมษายน-พฤษภาคม 2545	- ประชุมประชาคมหมู่บ้าน เพื่อรับสมาชิกและคัดเลือกคณะกรรมการกลุ่มรวมใจหางดง และดำเนินการระดมทุนโดยการให้สมาชิกร่วมถือหุ้นเป็นเงินทุนสำรองของกลุ่ม - แต่งตั้งคณะกรรมการกลุ่มรวมใจหางดง จากประชาคมหมู่บ้านในแต่ละหมู่บ้าน หมู่บ้านละ 3 คน 6 หมู่บ้าน รวม 18 คน เพื่อทำหน้าที่ดำเนินโครงการในระยะแรก	ประชาคมหมู่บ้าน
พฤษภาคม 2545	- พิจารณาคัดเลือกผู้จัดการโรงงานและลูกจ้างตามความสามารถ โดยสรรหาจากบุคลากรภายในตำบล - ส่งลูกจ้างประจำตำแหน่งต่างๆ ไปอบรมที่โรงพยาบาลหางดง เพื่อเพิ่มพูนความรู้ความชำนาญ	- คณะกรรมการกลุ่มรวมใจหางดง - คณะกรรมการกลุ่มรวมใจหางดง/โรงพยาบาลหางดง
กรกฎาคม-กันยายน 2545	ดำเนินการก่อสร้างอาคารโรงงานผลิตน้ำดื่มแม่ท่าช้าง และจัดซื้อพร้อมทั้งทำการติดตั้งระบบเครื่องกรองน้ำพร้อมภาชนะบรรจุ	คณะกรรมการกลุ่มรวมใจหางดง
27 ตุลาคม 2545	- กำหนดระเบียบข้อบังคับการบริหารงานโรงงานผลิตน้ำดื่มแม่ท่าช้าง - คัดเลือกกรรมการให้ดำรงตำแหน่งต่างๆ ตามระเบียบข้อบังคับ	คณะกรรมการกลุ่มรวมใจหางดง
ธันวาคม 2545	ดำเนินการขอรับการตรวจคุณภาพน้ำดื่มและเลขสถานที่ผลิตอาหารที่ไม่เข้าข่ายโรงงาน จากสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเชียงใหม่	ประธานกรรมการกลุ่ม
มีนาคม 2546	ประชาสัมพันธ์ และจำหน่ายน้ำดื่มออกไปอย่างต่อเนื่อง โดยการจำหน่ายน้ำดื่มจะมีตัวแทนจำหน่ายในแต่ละหมู่บ้านมารับไปจากโรงงาน	กลุ่มรวมใจหางดง/ตัวแทนจำหน่าย

หน่วยงานที่เข้าร่วมดำเนินการ

หน่วยงาน	บทบาท/ความร่วมมือ
• รัฐบาล	สนับสนุนงบประมาณในปี 2545 จำนวน 1,000,000 บาท เพื่อจัดทำโครงการพัฒนาเศรษฐกิจระดับชุมชน
• ประชาคมตำบล	ร่วมพิจารณาความเป็นไปได้ในการจัดทำโครงการกระตุ้นเศรษฐกิจและสภาพปัญหาภายในชุมชน
• ประชาคมหมู่บ้าน	ดำเนินการหาสมาชิกกลุ่ม และร่วมเป็นคณะกรรมการบริหาร
• สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเชียงใหม่	เป็นผู้ดำเนินการตรวจคุณภาพน้ำ อนุญาตการใช้สลากอาหารและเลขสถานที่ผลิตอาหารที่ไม่เข้าข่ายโรงงาน
• โรงพยาบาลหางดง	ดำเนินการอบรมให้กับลูกจ้างของโรงงานผลิตน้ำดื่ม

ประเมินผลความสำเร็จ

ก่อนการดำเนินการ

1. ประชาชนในตำบลไม่มีแหล่งน้ำสะอาดสำหรับบริโภคภายในตำบล
2. ประชาชนในตำบลต้องซื้อน้ำดื่มจากผู้ผลิตนอกตำบลในราคาแพง

หลังการดำเนินการ

1. มีโรงงานน้ำดื่มสำหรับผลิตน้ำดื่มที่ได้มาตรฐานสำหรับบริโภคและจำหน่าย ผ่านการอนุญาตใช้ฉลากจากสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเชียงใหม่
2. ประชาชนในตำบลมีน้ำดื่มสะอาดและราคาถูกไว้บริโภค ซึ่งทำให้คุณภาพชีวิตดีขึ้น เนื่องมาจากการได้บริโภคน้ำดื่มสะอาด และรายจ่ายในการซื้อน้ำดื่มของครอบครัวลดลง
3. เกิดการจ้างงานและสร้างรายได้ให้กับแรงงานในการดำเนินการผลิตน้ำดื่ม
4. เกิดการสร้างรายได้ให้กับชาวบ้านที่เป็นตัวแทนนำน้ำดื่มจากกลุ่ม ไปจำหน่ายยังท้องถิ่นของตน

อุปสรรคและการแก้ไขปัญหา

อุปสรรค	การแก้ไขปัญหา
1. จากการตรวจสอบก่อนการสร้างโรงงานผลิตน้ำดื่มพบว่า ปริมาณน้ำดื่มที่ขุดได้มี 4.4 ลูกบาศก์เมตร/ชั่วโมง แต่หลังจากเริ่มทำการผลิตน้ำดื่ม ปริมาณน้ำดื่มที่สูบได้ไม่เพียงพอต่อการผลิตน้ำดื่ม สูบได้เพียงหนึ่งชั่วโมงก็ต้องหยุดสูบ	1. ขุดเจาะบ่อบาดาลเพิ่มขึ้นอีก 1 บ่อ ขนาดกว้าง 4 นิ้ว ลึก 60 เมตร เพื่อให้ได้ปริมาณน้ำไม่น้อยกว่า 3 ลูกบาศก์เมตร/ชั่วโมง
2. บริเวณหน้าโรงงานผลิตน้ำดื่มเป็นดินลูกรัง เมื่อมีรถเข้าออกหรือรับส่งน้ำทำให้เกิดฝุ่นละออง เกิดความสกปรก ทำให้การผลิตน้ำดื่มของโรงงานไม่ถูกสุขลักษณะ และไม่ผ่านการตรวจสอบและรับรองคุณภาพจากสาธารณสุขจังหวัดเชียงใหม่ได้	2. เคลื่อนหน้าดินบริเวณหน้าโรงงานให้เรียบไม่ให้ฝุ่นตลบขึ้นมาได้ และเตรียมทำการก่อสร้างถนนคอนกรีตบริเวณด้านหน้าโรงงาน

อุปสรรค	การแก้ไขปัญหา
3. ตัวแทนจำหน่ายน้ำดื่มมีหนี้สินค้างชำระกับทางกลุ่มรวมใจหางดง	3. ให้ฝ่ายการเงินของกลุ่มทำการเร่งรัดและติดตามหนี้สิน
4. ขวดน้ำที่จำเป็นต้องใช้ในการผลิตน้ำดื่มจำหน่ายไม่เพียงพอ เนื่องจากในบางครั้งผู้ซื้อเก็บขวดน้ำไว้เป็นเวลานาน ไม่คืนให้กับตัวแทนจำหน่าย ทำให้ระบบการไหลเวียนของการใช้ขวดน้ำติดขัด	4. ดำเนินการจัดซื้อขวดน้ำเพิ่มขึ้น และเรียกตัวแทนจำหน่ายมาชี้แจงและปรับแผนการจำหน่ายโดยจากที่จะมีการเก็บขวดน้ำจากผู้ซื้อเดือนละหนึ่งครั้ง เปลี่ยนเป็นอาทิตย์ละหนึ่งครั้งแทน

ปัจจัยแห่งความสำเร็จ

1. อบต. ให้ความสำคัญกับการดำเนินโครงการอย่างจริงจัง พร้อมทั้งสนับสนุนให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการด้วยตนเองเพื่อให้ชุมชนเข้มแข็ง
2. ชาวบ้านและผู้นำชุมชนเห็นความสำคัญของโครงการและเข้ามามีส่วนร่วมอย่างเต็มที่

ความยั่งยืนในการดำเนินการ

การดำเนินงานโครงการนี้ อบต.หางดงได้เน้นไปที่การสร้างองค์กรชุมชนให้เข้มแข็ง ยั่งยืนได้ด้วยตนเอง ซึ่งทำให้กลุ่มรวมใจหางดงกลายเป็นองค์กรชุมชนที่มีความเข้มแข็งในระดับหนึ่ง สามารถที่จะบริหารจัดการกิจการของตนได้ด้วยตนเองอย่างยั่งยืน

แหล่งข้อมูลเพิ่มเติม

ชื่อ-นามสกุล : นางสาวนิศาชล ทองขาว
ตำแหน่ง : ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล
หน่วยงาน : องค์การบริหารส่วนตำบลหางดง
ที่อยู่ : 78 หมู่ที่ 9 ตำบลหางดง อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่
โทรศัพท์ : (053) 442-080
โทรสาร : (053) 442-080

ชื่อ-นามสกุล : นายอินแก้ว แก่นสาร
ตำแหน่ง : ประธานกลุ่มรวมใจหางดง
หน่วยงาน : กลุ่มรวมใจหางดง
ที่อยู่ : 143 หมู่ที่ 9 ตำบลหางดง อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่
โทรศัพท์ : (06) 9213645

ข้อมูลเกี่ยวกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในปีที่มีการริเริ่มวิถีนใหม่ : พ.ศ. 2545

ประเภทของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	องค์การบริหารส่วนตำบล
สถานที่ตั้ง	78 หมู่ที่ 9 ตำบลหางดง อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ 50230
ขนาดพื้นที่	2.63 ตารางกิโลเมตร
งบประมาณรายจ่าย	2,255,232 บาท (ปีงบประมาณ 2545) 1.44% รายจ่ายงบกลาง 14.54% เงินเดือนและค่าจ้างประจำ 5.45% ค่าจ้างชั่วคราว 20.07% ค่าตอบแทน 6.90% ค่าใช้สอยและวัสดุ 1.36% ค่าสาธารณูปโภค 4.75% ค่าอุดหนุน 6.20% ค่าครุภัณฑ์ 39.07% ค่าที่ดินและสิ่งก่อสร้าง 0.40% รายจ่ายอื่น
งบประมาณรายได้	3,752,493 บาท (ปีงบประมาณ 2545) 3.61% ภาษีที่จัดเก็บเอง 38.56% ภาษีที่รัฐจัดเก็บแล้วจัดสรรให้ 30.55% ค่าธรรมเนียม ค่าปรับ และใบอนุญาต 0.17% รายได้จากทรัพย์สิน 0.46% รายได้เบ็ดเตล็ด 26.65% เงินที่จ่ายขาดจากเงินสะสม
จำนวนพนักงานและลูกจ้าง	6 คน 3 คน พนักงานท้องถิ่น 1 คน ลูกจ้างประจำ 2 คน ลูกจ้างชั่วคราว
จำนวนประชากร	2,365 คน
ลักษณะของเมืองและ วิถีชีวิตประชาคม	ตำบลหางดงเป็นตำบลที่เป็นที่ตั้งของที่ว่าการ อำเภอและเทศบาลตำบลหางดง อยู่ห่างจากจังหวัด เชียงใหม่ 15 กิโลเมตร พื้นที่ส่วนมากเป็นที่ราบ มี ระบบชลประทาน จึงมีการทำการเกษตร มีพื้นที่ ประมาณ 2.63 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 1,643.75 ไร่ มีหมู่บ้านทั้งหมด 9 หมู่บ้าน ประชากรเป็นคนท้องถิ่น ส่วนมากนับถือศาสนาพุทธ อาชีพหลัก คือ รับจ้างและค้าขาย ส่วนอาชีพเสริม คือ ทำอุตสาหกรรมในครัวเรือนและแปรรูปผลผลิตทาง การเกษตร การเดินทางเข้าสู่ตำบลมีถนนสายหลักคือ ถนนสาย เชียงใหม่-ฮอด ที่เป็นถนนมาตรฐานคอนกรีตเสริม เหล็ก 4 เลน ตัดผ่านเขตตำบล และถนนลาดยาง ภายในหมู่บ้าน รวมทั้งคอนกรีตเสริมไม้ไผ่ ทำให้การ เดินทางคมนาคมในตำบลเป็นไปด้วยความสะดวก